

Voorwoord

Het CDA staat voor waarden en tradities, een sterke samenleving, familie en gezin, zorg voor elkaar en een eerlijke economie. Het gaat om waarden en tradities die we met elkaar delen, willen beschermen en doorgeven in opvoeding en onderwijs.

Voor het CDA is de Bijbelse boodschap het blijvend fundament. We sluiten geen mensen uit maar kiezen voor een samenleving van verbondenheid, openheid, met respect en zorg voor elkaar.

Een sterke samenleving begint bij vitale gemeenschappen, zoals het dorp Putten, waar mensen meedoen en naar elkaar omzien. In die sterke samenleving stellen we grenzen zodat mensen zich veilig en thuis voelen, en meer baas zijn over hun eigen leven en hun eigen omgeving.

We verwachten ook dat mensen eigen verantwoordelijkheid nemen en verantwoordelijkheid voor anderen indien dat nodig is. Dat is niet onbegrensd, we vinden dat de overheid, ook op gemeentelijk niveau, een rol moet blijven spelen als het gaat om zorg, werk, veiligheid en het stimuleren van de economie en de bedrijvigheid in het dorp.

Zorg voor elkaar betekent ook dat voorzieningen bereikbaar zijn voor burgers en dat burgers weten op welke regelingen zij aanspraak kunnen maken. Zorg voor jong en oud met een beperking of langdurige ziekte moet geborgd zijn juist nu verschillende taken van het Rijk op het gebied van zorg, sociale zekerheid en jeugd zijn overgeheveld naar de gemeente.

We vertalen dit ook in een eerlijke economie, waarbij bedrijven worden gestimuleerd om zich te vestigen in de gemeente en door samenwerking te zoeken met lokale partners.

Ruimte en leefomgeving

Inrichting dorp

Putten heeft een ruim uitgevoerd en ingericht centrum. Het CDA is voor een gevarieerd winkelaanbod - in samenwerking met WCP - en streeft naar verbetering van de inrichting en de bestrating van het winkelcentrum. Het CDA investeert liever in een strakke en functionele bestrating, waarbij mensen geen hinder ondervinden, dan in een duur gemeentehuis. Het CDA vindt een duurzame en doelmatige renovatie van het gemeentehuis voldoende.

Het CDA is bij de herinrichting van het Fontanus- en Kerkplein en het winkelcentrum, mede in het kader van Putten Bomendorp, voorstander van het groener maken van het centrum door aanplant van nieuwe bomen.

Het CDA is voor het behoud van een fontein als symbool van het Fontanusplein.

Bij de renovatie van het gemeentehuis kan de inrichting van dit plein tevens worden betrokken, zodat het plein een eigentijdse uitstraling krijgt.

Infrastructuur en wonen

Het CDA Putten blijft zich inzetten voor een verkeersveilige en leefbare woonomgeving, zowel in de wijken als in het buitengebied. In de afgelopen raadsperiode heeft het CDA zich ingezet voor het bestemmingsplan Westelijk buitengebied, voor behoud van de straatverlichting in het buitengebied, terughoudend gebruik van inbreidingslocaties in woonwijken en heeft het CDA om een integrale verkeersvisie voor Steenkamer verzocht. Op provinciaal niveau lobbyt het CDA Putten al geruime tijd voor een breed en dubbelzijdig fietspad langs de N303 en zal dit ook blijven doen.

Voor de komende periode zet het CDA in op het verbeteren van de verkeersveiligheid en aantrekkelijke woonwijken, waarbij overleg met bewoners in de eigen leefomgeving van belang is.

Verkeersveiligheid

Het CDA wil:

- het karakter van de Stationsstraat - statige laan met hoge bomen en vrijstaande woningen in lintbebouwing - behouden, waarbij wonen en werken in dit gebied wordt behouden en versterkt;
- het vrachtverkeer op de Stationsstraat ontmoedigen door de wegstructuur aan te passen;
- de Henslare verder doortrekken naar de Voorthuizerstraat om doorgaand (vracht) verkeer door het centrum drastisch te verminderen en vanwege de te verwachte verkeerstoename over de N303 indien de nieuwe rondweg bij Voorthuizen in gebruik wordt genomen;
- goede aansluiting op de A28 door verbetering/uitbreiding wegen en aanleg fietspaden bij de Waterweg en Zuiderzeestraatweg;
- de veiligheid van provinciale wegen verhogen om gevaarlijke situaties die zich regelmatig voordoen te voorkomen en te verminderen;
- in samenwerking met de provincie de maximumsnelheid op de Oude Rijksweg beperken vanaf rotonde Van Geenstraat tot kruising Harderwijkerstraat/Oude Rijksweg mede in verband met de veiligheid van het oversteken van scholieren ter hoogte van de Hoofdlaan;
- de fietsveiligheid op de Dorpstraat/Engweg aanpakken vanwege de verkeersonveilige situaties die zich regelmatig voordoen;
- het winkelcentrum verkeersluwer maken, zodat meer ruimte wordt gegeven aan voetgangers en fietsers;
- ontmoediging sluipverkeer en vrachtverkeer vanuit Ermelo en sluipverkeer in verband met files op de A28 gezamenlijk aanpakken met de gemeente Ermelo. Initiatieven vanuit de regio en de provincie om de doorstroomproblematiek op de A28 snel en adequaat op te lossen, worden ondersteund.
- dat werkzaamheden goed op elkaar worden afgestemd, zodat de bereikbaarheid en goede ontsluiting gewaarborgd blijft.

Woningbouw

Het CDA zet in op:

- nieuwbouw met gemixte wijken (huur en koop, senioren en starters, goedkoop en duur) om op termijn de wijk aantrekkelijk te houden;
- levensloopbestendige woningen;
- voldoende sociale woningbouw;
- energieneutrale nieuwbouwwoningen met als uitgangspunt nul-op-de-meter;
- voldoende verpleegbedden en het onderzoeken van de kansen voor de bouw van een hospice, zodat inwoners van Putten ook in de eindfase van hun leven in Putten kunnen blijven wonen;
- goede aansluiting van nieuwbouwprojecten (Putten Zuid) op bestaande projecten (Rimpeler), zodat geen vertraging ontstaat in het aanbod van nieuwbouwwoningen;
- bij nieuwbouw bestaande landschapsstructuren en natuurwaarden behouden.

Tijdelijke woonaccommodaties

De gemeente is verantwoordelijk voor tijdelijke huisvesting van personen in nood, arbeidsmigranten, statushouders en andere urgente woningzoekers. Ruimte voor kleinschalige tijdelijke opvang moet gerealiseerd worden omdat de diaconieën niet iedereen kunnen opvangen. Eenvoudige verblijfsaccommodaties kunnen tijdelijk een oplossing zijn: nieuw gebouwd of in bestaande leegstaande gebouwen of onderkomens (zoals leegstaande scholen). Ook enkele speciaal daarvoor geselecteerde campings kunnen worden gebruikt voor deze tijdelijke opvang. Hierbij is samenwerking met andere gemeenten in de regio voor de opvang van deze mensen geboden en is het belangrijk om in de gemeenteraad de voorwaarden voor het tijdelijke karakter van deze opvang vast te stellen. Het CDA is voor een uitlegbare toewijzing aan burgers.

Duurzaamheid

- Het CDA is voor kleinschalige, lokale initiatieven voor duurzame energie op voorwaarde dat de omwonenden daar zelf profijt van hebben, bijvoorbeeld door een lagere energierekening of een jaarlijkse investering in de lokale gemeenschap.
- Het aantal zonnepanelen op daken neemt toe, ook in Putten. Het CDA Putten pleit voor het verder benutten van daken van huizen en schuren voor zonnepanelen, onder meer door bij nieuwbouw rekening te houden met de ligging van huizen met de stand van de zon, zodat zo efficiënt mogelijk zonne-energie wordt opgewekt.
- De wijk Rimpeler is in ontwikkeling waarbij duurzaamheid een belangrijk onderdeel is. In aansluiting daarop is duurzame bouw en energieneutraal wonen (bijv. een gasloze wijk) bij nieuw te ontwikkelen locaties zoals Putten Zuid een goed streven.
- De gemeente heeft een voorbeeldfunctie als het om duurzaamheid gaat. De gemeente houdt haar voorbeeldrol door te investeren in duurzaamheid voor gebouwen die gemeentelijk bezit zijn, zoals het gemeentehuis, scholen en houdt bij nieuwbouw rekening met alternatieve vormen van energie.
- Het CDA wil duurzaam vervoer stimuleren. De komende jaren is het belangrijk dat de gemeente een plan uitwerkt voor het stimuleren van elektrische mobiliteit, waarbij met name het gebruik van de elektrische auto en bus wordt ondersteund.
- Voldoende laadpalen dienen beschikbaar te zijn bij parkeerplaatsen in de buurt van woningen en bij openbare gebouwen; dit geldt ook voor oplaadpunten voor fietsen.

Agrarische sector

Putten is een uitgestrekte gemeente grenzend aan de randmeren, de vallei en het Veluws Massief. Een unieke groene buffer tussen oprukkende steden als Amersfoort, Nijkerk en Harderwijk. Agrarische bedrijven hebben een belangrijke functie en bepalen mede het aanzicht van het Puttense buitengebied. De natuur en het landelijke gebied moeten behouden blijven. Het is belangrijk een balans te vinden tussen de leefbaarheid voor nieuwe bewoners in het buitengebied bij het ontwikkelen van bijvoorbeeld de woonwijk Putten Zuid en de bestaande boerenbedrijven in verband met stankcirkels.

Het CDA vindt dat:

- agrarische gerelateerde bedrijven in het buitengebied zich verder mogen ontwikkelen (loonwerk, fournage);
- gebieden waarin de agrarische sector voldoende tot ontwikkeling is en kan komen behouden kunnen worden voor de agrarische sector;
- agrarische bedrijven rond de kern van Putten gefaciliteerd moeten worden om te verplaatsen naar gebieden waar voor de bedrijven nog groeimogelijkheden zijn;
- met gebruikmaking van subsidies het landschappelijk karakter in het buitengebied kan worden versterkt door bijvoorbeeld de aanleg van bloemenranden langs bouwland en houtwallen.

Samenleving

Zorg en welzijn

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het CDA zet zich bij de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) voor de volgende zaken in:

- zorggeld is zorggeld en wordt dus niet besteed aan: asfalt, stenen of groenonderhoud;
- huishoudelijke hulpverlening is gebaseerd op de uitkomst van de diagnose tijdens het keukentafelgesprek;
- thuishulp moet van hoge kwaliteit zijn om langer thuis te kunnen blijven wonen;
- eigen bijdrage aanpassen/verlagen, met name voor de lagere middeninkomens;
- substantiële financiële ondersteuning voor chronisch zieken;
- eigen bijdrage dagopvang verlagen of afschaffen om zorgmijding te voorkomen;
- Participatieraad moet maximaal betrokken worden voor nodige advisering;
- tijdig hulp bieden: toegankelijkheid vergroten ook door verduidelijking regelgeving.
- analyse van hulpverstrekking in verband met grote financiële overschotten;

Mantelzorg

De gemeente moet er alles aan doen om mantelzorg te stimuleren en te faciliteren binnen de mogelijkheden die er zijn.

Het CDA vindt dat:

- bij noodzakelijke hulp eerst in eigen kring naar hulp wordt gekeken: 'eigen kracht';
- bij onvoldoende eigen kracht de gemeente naar vermogen moet bijspringen: individuele hulp, maatwerk toegespitst op de specifieke problemen;
- het "keukentafelgesprek" onmisbaar is voor het stellen van een diagnose; de beoogde mantelzorger wordt daarbij uitgenodigd;
- de gemeentelijke regelingen voor iedereen bereikbaar moeten zijn, zodat alle chronisch zieken, mantelzorgers en kwetsbare mensen van deze regelingen gebruik kunnen maken;
- de informatie over sociale voorzieningen helder en eenvoudig moet zijn;
- de bevolking maximaal geïnformeerd moet worden via alle voorhanden media om op de hoogte te zijn van alle mogelijkheden tot hulp in het sociaal domein;
- het jaarlijkse mantelzorgcompliment ook uit een financiële waardering moet bestaan;
- fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en openbare ruimte noodzakelijk is.

Stichting Welzijn Putten

Het CDA heeft zich de afgelopen tijd ingezet voor het behoud en ook uitbreiding van de huidige taken van de Stichting Welzijn Putten (SWP). We zetten in op continuering van een kwalitatief goede dienstverlening en maken daar voldoende middelen voor vrij. De SWP blijft de spin in het sociale web en moet maximaal toegankelijk zijn voor alle Puttenaren. Alle communicatiekanalen dienen gebruikt te worden om de doelgroep te bereiken. Samenwerking met andere zorgverleners en kerken is van groot belang.

Werk en sociale activering

Het CDA wil:

- meer uitstroom van werkzoekenden naar arbeid dan instroom van werkzoekenden nu de economie aantrekt;
- kansarme werklozen sociaal activeren (door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk);

- stimuleren dat de gemeente meer mensen met een arbeidsbeperking in dienst neemt in samenwerking met de Inclusiefgroep en Proson;
- samenwerking met “Bedrijvenkring Putten” om meer werkervaringsplaatsen in Putten te realiseren met als doel doorstroom naar betaalde arbeid;
- uitkeringsgerechtigden ook verplichten tot een tegenprestatie zolang zij nog geen werk kunnen vinden;
- inburgeringscursussen voor statushouders en nieuwkomers op professionele wijze laten uitvoeren en langdurige integratie-inspanning stimuleren om uiteindelijk meer mensen op de arbeidsmarkt te krijgen.

Jeugd

Het CDA vindt dat:

- voorschoolse voorzieningen belangrijk zijn voor het bestrijden van taalachterstanden en laaggeletterdheid;
- maatschappelijke stages moeten blijven;
- vervoer van leerlingen naar scholen buiten Putten zorgvuldig geregeld moet blijven met maatwerk indien noodzakelijk.
- buurtzorg Jong de eerstelijns jeugdzorg kan blijven uitvoeren;
- gecompliceerde jeugdhulp blijvend regionaal uitgevoerd moet worden;
- schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten bestreden kan worden met preventief beleid op regionaal niveau;
- voldoende betaalbare woningen beschikbaar moeten zijn om starters de kans te geven op de woningmarkt te komen (ook voor een of twee persoonshuishoudens).

Voorzieningen in Putten

Bibliotheek

Het CDA wil dat zowel de openbare bibliotheek als de christelijke bibliotheken toegankelijk blijven voor jong en oud. Nieuwe taken, zoals bestrijding laaggeletterdheid en het bevorderen van lezen worden daarbij gestimuleerd.

Schoolzwemmen

Het CDA is voor behoud van schoolzwemmen.

Bosbad

Het behoud van Bosbad Putten als uniek eigentijds recreatiecentrum voor burgers van Putten en recreanten is ook voor de komende jaren van belang. Het Bosbad moet vanuit de gemeente financieel ondersteund worden om het rendabel te houden en met het oog op de uitbreiding van het Bosbad.

Cultuur

Het CDA is voor een gevarieerd aanbod van kunst en cultuur. Het is belangrijk dat er voldoende aanbod blijft van verenigingen, cultuur, theater en muziek. Subsidies kunnen daarbij ondersteunend zijn.

Het CDA wil:

- het aanbod vanuit scholen naar culturele evenementen blijvend ondersteunen: bezoek bibliotheek, tentoonstellingen, bezoek ProDemos (Huis voor democratie en rechtsstaat in Den Haag);

- behoud van specifieke kenmerken van Putten: dorpse karakter van Putten met aantrekkelijk centrum om te winkelen, klompenpad, molen, aanbod zomermarkten, evenementen winter;
- de verschillende musea en gedenkplaatsen die een grote culturele en toeristische waarde hebben en de verbeelding vormen van de Puttense geschiedenis behouden en ondersteunen, bijvoorbeeld subsidie voor "Verhaal van Putten";
- de mogelijkheid van het creëren van een museum in het centrum van Putten onderzoeken om op deze wijze het Puttense cultuurgood beter voor het voetlicht te brengen.
- in samenwerking met cultuurhistorische stichtingen/verenigingen zoals PHG en Oktober 44, onderzoeken of het mogelijk is om grafstenen van markante Putters en Puttenaren te behouden als het onderhoud niet meer betaald wordt door familie (bijvoorbeeld bij teruggekomen razziagangers) om op deze manier een extra stuk historie voor het nageslacht te behouden.

Gezondheid en sport

Preventief beleid is van belang voor alle leeftijden. Investeren in gezondheidspreventie is de beste manier om er voor te zorgen dat mensen van jong tot oud langer gezond blijven en de regie over hun eigen leven houden. Voor het CDA Putten zijn de speerpunten het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik, overgewicht, roken.

Door afspraken te maken met de gemeente en andere organisaties over bijvoorbeeld de inzet van meer speel- en sportmogelijkheden in de buurt, het mogelijk maken voor kinderen om in een rookvrije omgeving op te groeien, het weren van suikerhoudende dranken op school en sportkantines, het geven van meer voorlichting. Voor ouderen is meer bewegen ook belangrijk om actief mee te kunnen blijven doen.

Sportclubs en/of stichtingen die sportaccomodaties onderhouden, moeten duidelijkheid krijgen over financiële mogelijkheden voor wat betreft de investeringen in accommodatie en groot onderhoud.

Economie en recreatie

Behoud gratis parkeren en afwisselend winkelaanbod

Voor de eigen inwoners en voor de mensen die van buiten komen om te winkelen is het gratis parkeren aantrekkelijk. Het CDA is daarom voor behoud van gratis parkeren en streeft ernaar het afwisselend winkelaanbod te behouden mede vanwege de regiofunctie.

Sinds 2013 mogen gemeenten zelf bepalen of winkels op zon- en feestdagen open mogen zijn. Het CDA Putten is tegen openstelling van de winkels op zondag om op deze wijze ook de zondagsrust te behouden die het dorp Putten juist kenmerkt.

Bedrijventerreinen

Het CDA is voor het verder ontwikkelen van bedrijfsterreinen door:

- aanpak leegstand en verhogen bezettingsgraad Keizerswoert (in samenwerking met gemeente en bedrijven);
- behoud van bestaande bedrijven;
- inzet op bedrijfsverzamelgebouwen met mogelijkheid tot een vorm van sociale huur om startende bedrijven te stimuleren;
- een klein industriegebied tussen Henslare II en stationsgebied te faciliteren met nadruk op lichte industrie.

Recreatie

De recreatie is van oudsher een van de belangrijkste sectoren in Putten. De recreatieve sector heeft behoefte aan steun en een meewerkende gemeente. Het CDA is daarom voor behoud van het VVV in haar rol als gastheer/gastvrouw ter ondersteuning van de recreatieve sector en stimulering van het toerisme naar Putten. Verbetering van de kwaliteit van de recreatieve fietspaden is hierbij een belangrijk speerpunt. Revitalisering van recreatieparken blijft ook in de komende periode van belang, waarbij de nadruk blijft liggen op de recreatieve functie van deze parken. Samenwerking met de provincie Gelderland in bijvoorbeeld project "Veluwe op 1" blijft.

Glasvezel

Voor de gebieden waar nog steeds geen breedband internet is, moeten initiatieven, zoals CIF Glasvezel en eigen coöperatieve initiatieven, de volle medewerking van de gemeente krijgen. Voor de scholen en bedrijven of mensen met kantoor aan huis, maar ook voor particulieren is dit een basisbehoefte.

Bestuur, dienstverlening en veiligheid

Bestuur en dienstverlening

Met de overheveling van verschillende taken van het Rijk naar de gemeenten (decentralisatie) zijn veel taken op het gebied van sociale zekerheid, zorg en jeugdbeleid op het terrein van de gemeenten komen te liggen. Om de kosten hiervan te kunnen drukken en de kwaliteit ervan toch te handhaven, is samenwerking gezocht met omliggende gemeenten, die ook met deze nieuwe taken zijn geconfronteerd.

Het CDA zet in op:

- zelfstandig blijven van de gemeente Putten met behoud van samenwerking met (andere) regiogemeenten zodat ook schaalvoordelen kunnen worden behaald;
- verbeteren van de dienstverlening door de gemeente door ruimere avondopenstelling afdeling burgerzaken passend bij de huidige tijd;
- de individuele leden van het college van B&W moeten voor de burger toegankelijk en benaderbaar zijn (b.v. door spreekuur te houden);
- handhaving gratis brengen groen/tuinafval;
- sobere en doelmatige renovatie van het gemeentehuis;
- het verhogen van de algemene reserve van de gemeente Putten om op deze wijze in de toekomst financiële buffers op te bouwen;
- minder belastingdruk: de belastingen mogen jaarlijks niet meer worden verhoogd dan noodzakelijk is als gevolg van de inflatie/prijsindexatie. Bij nieuwe initiatieven zal de gemeente eigen middelen moeten inzetten.

Subsidiebeleid

Het CDA is voor doelgroepensubsidie. Subsidie alleen afhankelijk te laten zijn van sociale effecten en resultaat vindt het CDA te smal, andere criteria zijn ook van belang. Culturele en maatschappelijke organisaties en sportclubs moeten gestimuleerd worden door middel van subsidies, waarbij kerkelijk jeugdwerk niet wordt uitgezonderd van subsidies jeugdbeleid.

Veiligheid

Veiligheid is en blijft één van de kerntaken van de overheid, ook op gemeentelijk niveau. Mensen moeten veilig zijn in hun directe leefomgeving; onbedreigd door geweld, inbraak, of overlast. Ook de komende jaren blijft het CDA zich inzetten voor vermindering van criminaliteit en een veilige leefomgeving. Het gaat ook om het gevoel van veiligheid, door bijvoorbeeld voldoende en goed werkende straatverlichting, in het centrum en in de buitengebieden.

In de afgelopen periode heeft het CDA Putten zich onder meer sterk gemaakt voor het behoud van een vierde Bijzondere Opsporingsambtenaar (BOA) en gratis Verklaring omtrent gedrag voor alle vrijwilligers.

Het CDA wil voor de komende periode:

- goede bereikbaarheid en zichtbaarheid van de politie;
- wijkagenten behouden voor sociale controle;
- cameratoezicht als overlast niet op een andere wijze kan worden beperkt;
- ingeval van vandalisme kosten verhalen op de ouders, de jongeren of degene die schade heeft veroorzaakt. In het geval van graffiti of vernieling worden de betrokkenen zelf ingezet om de schade te herstellen.
- bestrijding illegale handel drugs;
- samenwerking scholen in aanpak drugs- en alcoholbeleid.